

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม จำเป็นต้องให้ประชาชนในสังคมมีคุณธรรมและคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นที่จะขาดไม่ได้คือ ความเห็นประชาธิปไตย ซึ่งหมายความว่ามีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและทุกคนมีความเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงเพศ วัย เชื้อชาติ ระดับการศึกษา พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเสมอกัน (หอม, อ้างถึงใน ทศนีย์, 2533) แต่ในการที่ประชาชนจะเป็นพลเมืองดีและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างดีถูกต้องและมีความสุขได้นั้น สิ่งที่จะช่วยให้ดำเนินไปด้วยดีก็คือ "การศึกษา" การศึกษาเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อทุกแง่มุมของชีวิต สังคมจะปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างราบรื่นก็ต่อเมื่อมีการปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง (อัมพร, 2517) แต่ประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และปฏิบัติ การเรียนรู้และการฝึกฝนจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก ถ้าสามารถฝึกฝนให้นักเรียนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยตั้งแต่วัยอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างทั่วถึงแล้ว ย่อมเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา เพราะการพัฒนาต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ กำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และการศึกษาที่พึงประสงค์คือการศึกษาที่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติของนักเรียน ให้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนเองมีส่วนร่วมอยู่ สามารถนำความรู้ ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหาเพื่อสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น (ราตรี, 2531)

ในด้านการจัดการศึกษาประชาธิปไตย มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับการปกครองประเทศ เมื่อประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องสอนประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียน นั่นคือโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่เด็กส่วนใหญ่ ได้มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ชั่วระยะเวลาดังกล่าวหนึ่งซึ่งนานประมาณ 6 ปี ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 ที่กำหนดว่า "ให้ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า" จะเห็นว่าช่วงอายุที่เด็กเข้ามาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษานั้น เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กกำลังพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมที่สร้างเสริมประชาธิปไตยอย่างจริงจังแล้วจะสามารถช่วยสร้างเสริมสังคมให้เป็นสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้เป็นอย่างดี ส่วนที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่สุดในเรื่องประชาธิปไตยก็คือ วิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยการสอนสอดแทรกในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิถีชีวิตประชาธิปไตยมากที่สุด หากมีการเสริมสร้างให้นักเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาแล้ว นักเรียนย่อมสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528) ซึ่งบางส่วนของหลักสูตรได้กล่าวระบุคุณสมบัติที่ต้องการเน้นไว้ดังนี้

- 1) มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตน
- 2) มีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
- 3) ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดออม
- 4) รู้จักคิดวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 5) มีขนบธรรมเนียมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า
- 6) มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น
- 7) รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี

จากจุดเน้นทั้ง 7 ข้อข้างต้นก็คือ หลักการฝึกตนให้เป็นคนมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องถูกจัดให้เป็นแหล่งฝึกความเป็นประชาธิปไตยดังที่เชาวรัตน์ (อ้างถึงใน ปรีชา, 2533) กล่าวถึงความจำเป็นในการฝึกว่า "โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม (Social Institution) รองจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่ให้ความรู้หล่อหลอมจิตใจของนักเรียน นักเรียนจะเชื่อฟังครูยิ่งกว่าบิดามารดาเสียอีก โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา โอกาสเช่นนี้เป็นโอกาสที่โรงเรียนจะฝึกสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปกครอง อุทมการณ์ และวิถีชีวิต เด็กจะรับไว้เป็นอย่างดี

ครูเองจะต้องพยายามประพฤติปฏิบัติในด้านประชาธิปไตยให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน เมื่อโรงเรียนฝึกสอนถ่ายทอดได้สำเร็จก็ย่อมมีผลกระทบในทางที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในที่สุด" จากความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการดังกล่าว ในปีการศึกษา 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เน้นการสอนประชาธิปไตยให้เห็นผลและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างจริงจัง โดยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมทุกประเภทและสอดแทรกการอยู่ร่วมกัน ทำงานแบบประชาธิปไตยควบคู่กับการสอนภาคปฏิบัติด้วย สำหรับจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการเน้นให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดยจัดไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นกิจกรรมปกติของโรงเรียนและเน้นให้นักเรียนได้ฝึกฝนเกี่ยวกับการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนและการทำงาน เพื่อให้เกิดคุณธรรมที่ต้องการเน้น 3 ประการ ได้แก่ คารวะธรรม คือ การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน สามัคคีธรรม คือ การร่วมมือกันในการเรียนและการทำงาน และ ปัญญาธรรม คือ การใช้เหตุผลในการทำงานและการตัดสินใจต่าง ๆ เมื่อฝึกฝนในห้องเรียนจนนักเรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ โดยเน้นการฝึกฝนในเรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตย แล้วจึงฝึกกระบวนการประชาธิปไตย โดยให้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน หรือ กิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป (ปรีชา, 2533)

บุคคลที่จะเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมสำเร็จตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็คือ ครูผู้สอน เพราะบทบาทของครูมีส่วนช่วยฝึกการปลูกฝัง ครูสามารถสอดแทรกวิถีการประชาธิปไตยลงในวิชาต่าง ๆ โดยสอนให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ในการเรียนมากขึ้น และอาจฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักปกครองตนเอง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนี้ครูผู้สอนจะมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมในฐานะผู้สอนแล้ว ในการบริหารโครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษานี้ บุคคลที่มีความสำคัญในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน ตลอดจนครูผู้สอนต้องให้ความสนใจโดยการศึกษารายละเอียดของโครงการ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการของโครงการ ตลอดจนการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของตนเองให้ชัดเจนจนสามารถปฏิบัติงานอย่างได้ผล ส่วนในระดับโรงเรียนการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนให้

บรรลุตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากที่สุด คือ "ผู้บริหารโรงเรียน" ที่จะต้องจัดการเกี่ยวกับทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนสามารถมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการเตรียมตัวที่จะออกไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างมีความสุข

เพื่อเป็นการสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 491 โรงเรียน ได้เห็นความสำคัญและมีนโยบายให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ ได้ฝึกปฏิบัติโดยการจัดกิจกรรมซึ่งได้บรรจุโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 โดยดำเนินการต่อเนื่องทุกปีจากเป้าหมายกลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียน จนถึงปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ครบทุกโรงเรียน ซึ่งมีการประกวดโรงเรียนที่ดำเนินการได้ดีเด่นเพื่อเป็นแบบอย่างและต้นแบบให้กับโรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน นอกจากนั้นยังได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และอบรมครูผู้สอนให้มีความเข้าใจถึงแนวทางในการดำเนินการ ตลอดจนมีการติดตามผลการปฏิบัติการตามโครงการ แต่ก็ยังปรากฏว่าผลของการดำเนินการของโครงการยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่เป็นอันมาก บางโรงเรียนพบว่ามีปัญหาในเรื่องความเข้าใจในด้านวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครู/อาจารย์ยังขาดความเข้าใจและยังไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ จากการประชุม อบรม สัมมนา ไปจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางโรงเรียนพบปัญหาในด้านขอบข่ายหน้าที่ของผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือจากครู/อาจารย์ในโรงเรียน ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน และการดำเนินกิจกรรมยังไม่สามารถสร้างเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีความแตกต่างกันในสภาพภูมิประเทศ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสภาพการจัดการศึกษา ซึ่งลักษณะของความแตกต่างย่อมส่งผลกระทบต่อในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย เพราะการจัดกิจกรรมต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนด้วย

จากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องให้การนิเทศ เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน

โรงเรียน ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินการทางวิชาการในโรงเรียน และโครงการพิเศษต่าง ๆ จึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในแง่ของการบริหารเกี่ยวกับการวางแผน การจัดกิจกรรม การประเมินผล ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย เพื่อที่จะนำผลของการวิจัยไปใช้ ปรับปรุงแก้ไข การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ในเรื่อง

- 1) การวางแผนการจัดกิจกรรม
- 2) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
- 3) การประเมินผลการจัดกิจกรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

1.4 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

2) ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนรวมถึง ผู้รักษาการในตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดหนองคาย

3) ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ครู/อาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบโครงการ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยและเป็นผู้ที่เคยผ่านการอบรมการดำเนินการโครงการนี้มาแล้ว

4) ครูผู้สอน หมายถึง ครู/อาจารย์ รวมถึงผู้ช่วยผู้บริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่และทำการสอน ในสถานศึกษานั้น ๆ มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

5) ขนาดของโรงเรียนที่ทำการวิจัย

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 คน ขึ้นไป

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 201 - 500 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 201 คน

6) กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดำรงชีวิตอย่างมีระบบระเบียบ รู้จักใช้สิทธิ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ กล้าแสดงออก และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยใจเป็นธรรม มีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528)

7) การบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง การดำเนินงานของบุคลากรใน โรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ด้วยวิธีบริหารงานโดยกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้ กระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลและปัญหาอุปสรรค

8) กิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยซึ่งประกอบด้วย

(1) กิจกรรมการปกครองตนเอง หมายถึง สถาปนาให้นักเรียนที่ได้รับจาก การเลือกตั้งมาจากนักเรียนภายในโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของนักเรียนในโรงเรียน ทั้งหมด เป็นสื่อกลางของความต้องการระหว่างผู้บริหารและคณะครูกับนักเรียน นอกจากนั้นจะต้อง ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531)

(2) กิจกรรมการจัดห้องสมุด หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรให้นักเรียน

มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุด เช่น แนะนำหนังสือ การเล่นเกม เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

(3) กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานทุกคนและมีอาหารถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการทางร่างกาย และยังเป็น การส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยไปในตัวด้วย คือ ทำให้มีการเสียสละ มีความรับผิดชอบ แบ่งงานกันทำ สามารถทำงานร่วมกันได้ ในการทำอาหารกลางวันทางโรงเรียน ต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มดำเนินงานให้รับทราบหลักการและวิธีดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(4) กิจกรรมการจัดสหกรณ์นักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากการรวมหุ้นของบุคคลหลายฝ่าย เช่น คณะครู นักเรียน กรรมการศึกษา ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่น เป็นการจัดที่มีรูปแบบประชาธิปไตย เพราะเป็นการใช้ระบบที่สมาชิกต้องร่วมกันทำงาน ร่วมกันคิด และร่วมกันแก้ปัญหา ตลอดจนต้องมอบความไว้วางใจให้ดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(5) กิจกรรมการเสริมสร้างวินัยนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่อบรมโดยวิธีการจูงใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเคยชิน และให้นักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการด้วย เพื่อฝึกความรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมทำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบวินัย และยึดความเป็นประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(6) กิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนต้องทำในส่วนที่ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ยอมรับความเห็นซึ่งกันและกัน ควรมอบให้นักเรียนเป็นผู้ตรวจกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(7) กิจกรรมกีฬา หมายถึง กิจกรรมที่ฝึกการมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ทั้งผู้เล่นกีฬา และผู้ร่วมกิจกรรมกีฬา ฝึกความรับผิดชอบ รักษากฎกติกา รวมทั้งรักษาเวลา มีโอกาสร่วมงานอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนในโรงเรียนและต่างโรงเรียน เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(8) กิจกรรมการจัดการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ให้นักเรียนได้มีหน้าที่รักษาความสะอาดอาคารสถานที่ ซึ่งโรงเรียนควรมอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ

กิจกรรมเพราะเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนทำงานด้วยตนเอง รู้จักรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ครอบคลุมมอบให้ แต่ละกลุ่มรับผิดชอบหมุนเวียนกันไปในการทำความสะดวกห้องเรียน สำหรับบริเวณ โรงเรียนสามารถแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ให้รับผิดชอบทำความสะอาด (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

(9) กิจกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการโฆษณา ชี้แจง แลงงข่าว หรืออาจเป็นการจัดรายงานสารบันเทิง หรืออื่น ๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบ โดยการ จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา ป้ายนิเทศ วารสาร หรือการออกอากาศโดยใช้เครื่อง ชยายเสียง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531)

(10) กิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริม ประชาธิปไตยภายในโรงเรียน ควรให้นักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการและมีผลงานของนักเรียน ปรากฏอยู่ และทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ได้ เช่น การทำหนังสือพิมพ์ประจำห้องเรียน หนังสือพิมพ์ชุมชน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, 2528)

(11) กิจกรรมบุคคลดีเด่น หมายถึง กิจกรรมคัดเลือกบุคคลดีเด่นด้านต่าง ๆ ภายใน โรงเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้คัดเลือกกันเอง ซึ่งจะจัดตั้งคณะกรรมการ สรรหาโดยการแต่งตั้ง จากนักเรียนดำเนินการ กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก แต่ทั้งนี้ต้องมีคณะครูเป็นที่ปรึกษา กิจกรรมนี้อาจ ต่อเนื่องไปถึงชุมชนก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้แนวทางในการบริหารกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ
- 2) ได้แนวทางและวิธีการในการดำเนินการ การบริหารกิจกรรม เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงในหน่วยงานต่อไป
- 3) ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร การดำเนินการในโรงเรียน